CZU: [316.472.4:004.738.52]:37.09-057.87 **DOI:** https://doi.org/10.5281/zenodo.7360505

IMPACTUL REȚELELOR DE SOCIALIZARE ASUPRA LIMBAJULUI ELEVILOR ÎN VIZIUNEA CADRELOR DIDACTICE

Cristina DOLINSCHI
Republica Moldova

Dezvoltarea rapidă a tehnologiilor digitale a favorizat crearea unor noi medii de comunicare virtuală, și anume – rețelele de socializare, care, datorită interesului sporit, reprezintă o provocare societală contemporană cu o amprentă puternică asupra dezvoltării copiilor și nemijlocit asupra procesului instructiv-educativ. În articolul de față sunt prezentate rezultatele unui studiu care elucidează viziunile cadrelor didactice cu privire la impactul rețelelor de socializare asupra limbajului elevilor, prin evidențierea anumitor riscuri și vulnerabilități, precum și a aspectelor pozitive ce țin de dezvoltarea abilităților lingvistive și comunicative.

Cuvinte-cheie: *elevi, cadre didactice, rețele de socializare, limbaj, comunicare, proces instructiv-educativ.*

THE IMPACT OF SOCIAL NETWORKS ON PUPILS' LANGUAGE IN THE VIEWS OF TEACHERS

The rapid development of digital technologies has favored the creation of new virtual communication environments, namely social networks which, due to the increased interest, represent a contemporary societal challenge with a strong impact on children's development and directly on the instructive-educational process. This article presents the results of a study that elucidates the views of teachers regarding the impact of social networks on pupils' language, by highlighting certain risks and vulnerabilities, as well as the positive aspects related to the development of linguistic and communicative skills.

Keywords*: pupils, teachers, social networks, language, communication, instructional-educational process.*

Într-o societate din ce în ce mai digitalizată și hiperconectată, comunicarea virtuală devine un element *sine qua non* al interacțiunilor oamenilor. În prezent, impactul rețelelor de socializare asupra limbajului elevilor este un subiect actual datorită frecvenței utilizării rețelelor de socializare în viața de zi cu zi. Totodată, mediul virtual reprezintă acea bază informațională, care obține din ce în ce mai mult teren, cu impact asupra calității relațiilor interpersonale și procesului de comunicare. Problemele des întâlnite în spațiul virtual la fel explică actualitatea acestui subiect, printre care menționăm cyberbullying-ul, mesaje înjositoare în chat-uri, comunicarea virtuală cu caracter sexual etc.

Scopul cercetării de față este de a determina care sunt viziunile cadrelor didactice cu privire la impactul rețelelor de socializare asupra limbajului

elevilor. Pentru realizarea cercetării în contextul reperelor menţionate s-a recurs la elaborarea unui chestionar, acesta fiind completat de un grup de 48 de cadre didactice din Republica Moldova.

În urma analizei valorilor procentuale se pot observa anumite tendințe de răspuns ale participanților. Vom prezenta în continuare principalele rezultate obținute în cadrul acestui studiu. Figura 1 ilustrează răspunsurile cadrelor didactice la întrebarea „Cât de des comunicați pe rețelele de socializare?"

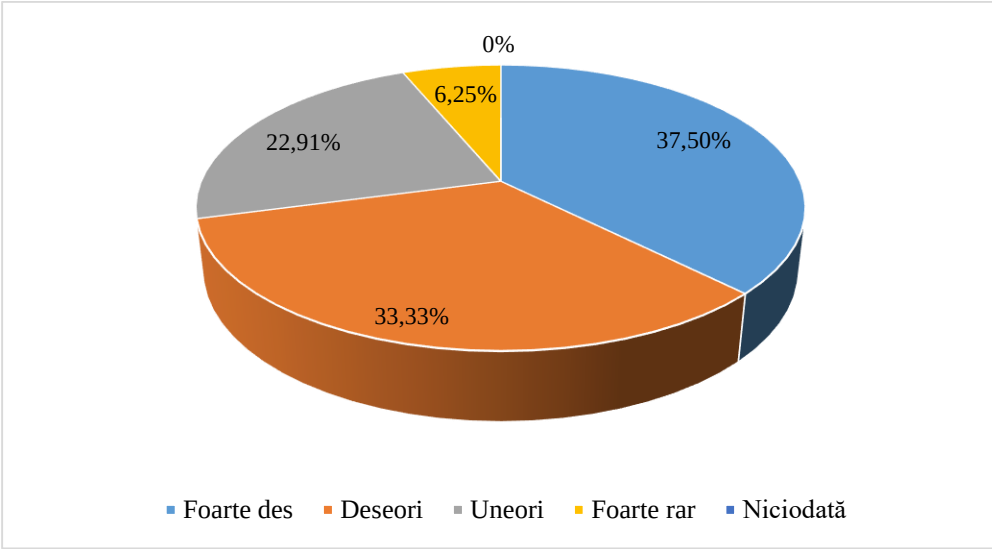

Figura 1. Rezultatele obținute de către cadrele didactice la întrebarea *„Cât de des comunicați pe rețelele de socializare?"*

Conform datelor prezentate în Figura 1, rețelele de socializare sunt frecvent utilizate de către cadrele didactice (cumulativ 70,83%). Mai mult de 1/3 din respondenți utilizează foarte des rețelele de socializare. Totodată, 81,25% cadre didactice au menționat că comunică cu elevii pe rețelele de socializare și doar 18,75% au avut un răspuns negativ la întrebarea „Comunicați cu elevii dvs. pe rețelele de socializare?". Aceste rezultate pot fi explicate prin popularitatea mediilor sociale care sunt susceptibile să creeze terenuri noi și interactive de lucru, comunicare, învățare. Conform unui studiu realizat de Asociația Obștească Centrul Internațional „La Strada" în 2021 [1], copiii sunt utilizatori destul de activi ai internetului, cele mai reprezentative date în acest sens fiind elucidate în Figura 2. Mai mult ca atât, 75% dintre respondenți utilizează zilnic chat-uri, precum Viber, WhatsApp, Messenger. Astfel, tot mai mulți elevi au acces online și folosesc rețelele de socializare ca un mediu de comunicare. În domeniul educației se impune tot mai pregnant ideea integrării resurselor

educaționale în diverse medii sociale virtuale pentru a deveni mai accesibile, atractive și motivante pentru elevi [2].

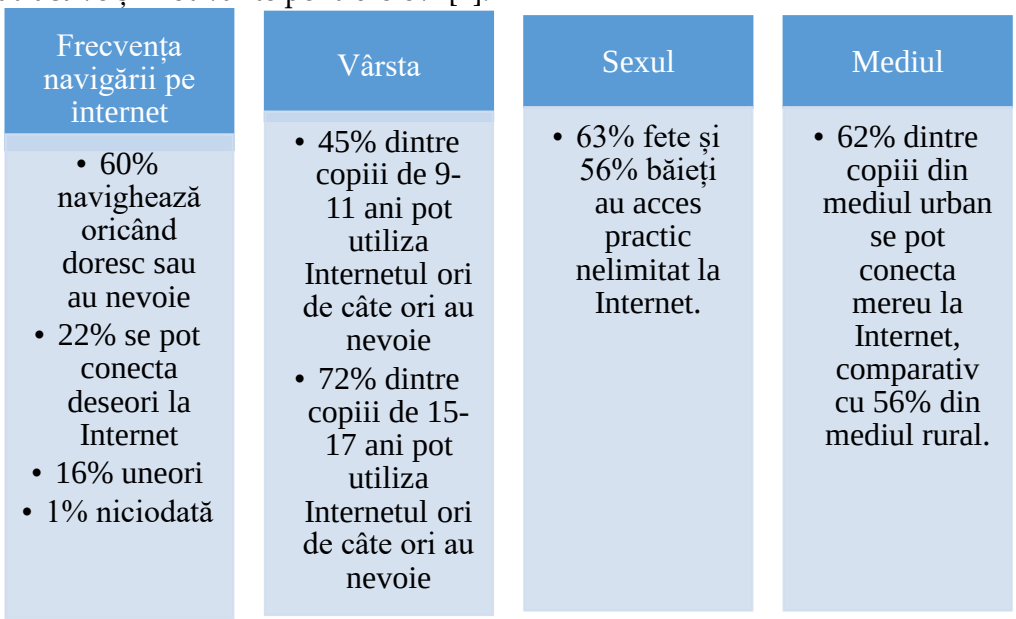

Figura 2. Accesul copiilor la Internet în baza cercetării privind experiențele online ale copiilor din Republica Moldova și riscurile la care se expun

La întrebarea „Elevii au nevoie de rețele de socializare?" 95,83% cadre didactice au răspuns afirmativ și doar 4,17% negativ. Valoarea procentuală ridicată a profesorilor care consideră că elevii au nevoie de rețele de socializare demonstrează faptul că cadrele didactice acceptă și sunt gata să utilizeze noi forme de predare-învățare bazate pe interacțiuni virtuale și să se adapteze noilor cerințe ale societății digitalizate.

Întrebarea „În ce scop comunicați cu elevii dvs. pe rețelele de socializare?" a evidențiat câteva motive semnificative pentru respondenți de a comunica cu discipolii lor în mediile online, printre care menționăm:

- ✓ informare cu privire la desfășurarea unor activități școlare și extrașcolare, despre anumite schimbări în orar, concursuri, reamintirea unor informații importante, prezentarea unor date cu privire la reușita academică sau numărul de absențe ale elevului;
- ✓ planificarea diverselor activități comune, a unor lucrări sumative;
- ✓ explicarea unor neclarități în elaborarea sarcinilor pentru acasă;
- ✓ transmiterea diverselor materiale didactice suplimentare: fișe, manuale electronice, link-uri spre alte resurse educaționale, filmulețe etc. menite să faciliteze procesul instructiv-educativ.

Cadrele didactice consideră că impactul pozitiv al rețelelor de socializare asupra elevilor se centrează pe dezvoltarea competențelor de comunicare, dezvoltarea abilităților de cunoaștere, informare, schimb de experiență. Printre aspectele pozitive ale rețelelor de socializare menționate de către respondenți se mai regăsesc: accesibilitatea și valoarea de răspândire neliniară a informației, facilitarea exprimării unor idei în special, în cazul copiilor mai timizi, creșterea nivelului de socializare a elevilor, comunicând și la distanță.

Deși doar 4,17% dintre profesori au declarat că elevii nu au nevoie de rețele de socializare, totuși în răspunsurile respondenților se conturează anumite efecte negative ale rețelelor de socializare: dependența de lumea virtuală, pierderea conexiunii cu lumea reală, rețelele de socializare neînlocuind comunicarea umană directă, lipsa abilității de a comunica, pierderea timpului.

Cadrele didactice au menționat că utilizarea rețelelor de socializare afectează dihotomic nivelul de socializare a elevilor. În sens negativ copiii petrec mai puțin timp în activități sociale, în interacțiunea directă cu semenii, cu membrii familiei, iar aceasta poate duce la o izolare socială de lumea reală. Pe de altă parte, rețelele de socializare reprezintă un mediu propice pentru formarea de noi prietenii, pentru comunicarea la distanță. Este necesară asigurarea unui echilibru între comunicarea virtuală și comunicarea față în față pentru ca copilul să-și dezvolte eficient competențele sociale și să-și îmbogățească vocabularul.

Odată cu apariția rețelelor sociale a apărut un nou stil de comunicare, o nouă etichetă. În acest sens, limbajul tinde spre simplitate și concizie, astfel încât comunicarea să implice un efort minim. Astfel, prioritatea pe rețelele de socializare nu este frumusețea și corectitudinea limbajului, ci viteza de transmitere și feedback-ul. Abrevierile, distorsiunile cuvintelor, argoul informațional devin normale și general acceptate. La întrebarea „Atunci când comunicați pe rețelele de socializare folosiți argouri (limbaj convențional folosit de un grup social pentru a nu fi înțeles de ceilalți, limbaj specific mediului online)?" am obținut următoarele răspunsuri: Nu – 83,33%, Da – 16,66%. Totodată, toți respondenții au indicat că respectă regulile limbii în care comunică pe rețelele de socializare. Cadrele didactice care folosesc un limbaj corect din punct de vedere gramatical, ortografic și stilistic în comunicarea pe rețelele de socializare, inclusiv cu discipolii lor pot servi drept exemple de urmat și pot influența considerabil limbajul pe care îl folosesc, la rândul lor elevii.

În Figura 3 sunt reflectate răspunsurile participanților în cadrul cercetării la întrebarea „*Cum credeți că rețelele de socializare influențează limbajul elevilor?*".

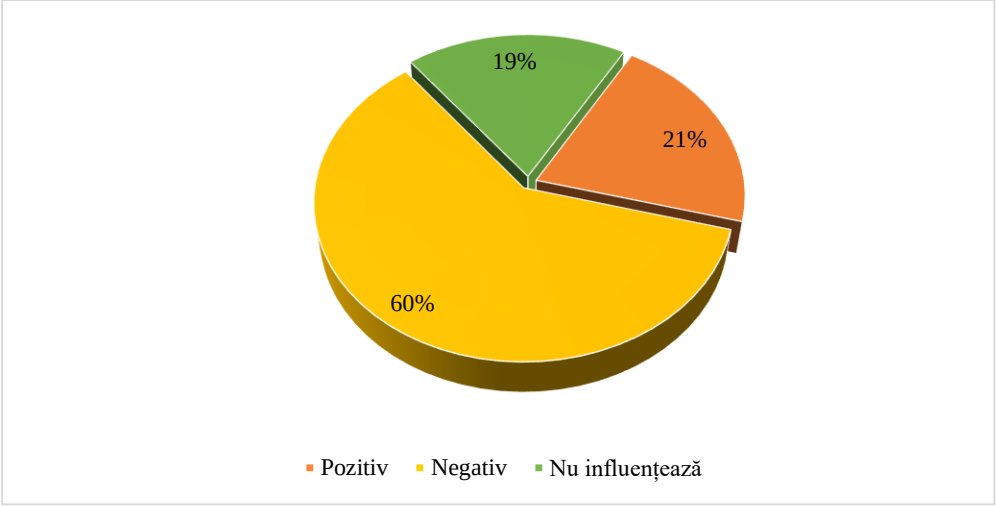

Figura 3. Rezultatele obținute de către cadrele didactice la întrebarea *„Cum credeți că rețelele de socializare influențează limbajul elevilor?"*

Deși 60% dintre cadrele didactice consideră că rețelele de socializare influențează pozitiv limbajul elevilor, în majoritatea cazurilor nu au fost prezentate argumente solide cu privire la atitudinea enunțată. Aproximativ 17% dintre respondenți nu au răspuns la această întrebare. Mai mult de jumătate au menționat că rețelele de socializare influențează pozitiv limbajul elevilor în dependență de mediul de comunicare online, de interlocutor. 21% dintre profesori consideră că limbajul elevilor este influențat negativ de către mediile sociale virtuale, fiind afectat atât limbajul scris, cât și cel oral:

- nu respectă ortografia corectă a cuvintelor în chat-uri;
- folosesc diverse tipuri de abrevieri și jargoane, rusisme, americanisme;
- scriu cuvintele așa cum le aud;
- sunt destul de receptivi față de mesajele analfabete;
- nu văd nimic greșit în încălcarea normelor culturii lingvistice;
- folosesc diferite emoticoane cu efect de compensare a comunicării nonverbale și paraverbale directe, dar care pot produce confuzii și ambiguitate, neavând posibilitatea de nuanțare și profunzime emoțională.

Prezentăm în continuare câteva răspunsuri oferite de către cadrele didactice:

✓ *„Dacă elevul este conștient de mediul în care se află, va utiliza limbajul corespunzător. Nu cred că este o soluție să interzicem elevilor să comunice într-un limbaj comod pentru ei, sigur adaptat la situație."*

✓ *„Nu ar trebui să influențeze. O educație corectă nu poate fi influențată de ceva negativ. Un elev educat, responsabil va face întotdeauna alegerea corectă."*

- ✓ *„La această întrebare sunt de părere 50/50, deoarece pe unii adolescenți îi influențează negativ, iar pe alții pozitiv, depinde doar de ce aleg ei să urmărească pe rețelele sociale și ce comportamente/vocabular preiau."*
- ✓ *„De cele mai multe ori, limbajul utilizat şi expus pe rețelele de socializare nu e unul tocmai potrivit (jargoane, cuvinte obscene ce survin în urma diverselor situații de bullying online sau pur şi simplu din dorința de a epata, de a ieşi în evidență prin diverse forme)."*

În **concluzie**, putem menționa că rețelele de socializare sunt sisteme autopoietice, reprezentând un instrument suplimentar de comunicare dintre cadrul didactic și elevi, devenind treptat un mijloc de învățare și interacțiune a participanților în procesul instructiv-educativ prin realizarea unui șir de funcții: organizare, planificare, informare, distribuire de conținuturi și materiale didactice etc. În contextul influenței tot mai pregnante a rețelelor sociale asupra limbajului elevilor, demonstrată prin multiplele studii în domeniu, se impune necesitatea determinării unei poziții clare a cadrelor didactice cu privire la utilizarea rețelelor de socializare de către elevi, precum și orientarea către integrarea resurselor educaționale în mediile sociale virtuale pentru a amplifica beneficiile acestor platforme de comunicare.

Referințe:

1. *Siguranța copiilor pe internet: Cercetare privind experiențele online ale copiilor din Republica Moldova și riscurile la care se expun*. 2021. [Accesat: 12.10.2022]. Disponibil: https://lastrada.md/pic/uploaded/Studiu_Siguranta_online-comportamente_si_riscuri-FINAL.pdf
2. GOREA, A. *Integrarea resurselor educaționale prin intermediul rețelelor de socializare*. 2018. [Accesat: 10.10.2022]. Disponibil:http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4148/1/Gorea_A_itegr_resurs.pdf

Date despre autor:
Cristina DOLINSCHI, doctorandă, Școala Doctorală Științe Sociale și ale Educației; asistent universitar, Departamentul Psihologie, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova
E-mail: dolinschicristina@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0038-1416

Notă: Articolul a fost elaborat în cadrul Programului de Stat (2020-2023) *„Bazele teoretice și metodologice ale asigurării activității psihologice în sistemul de învățământ general din perspectiva abordărilor societale contemporane"*, cifrul: 20.80009.1606.10.